

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Obywatelstwo w Europie

Omówiliśmy dokładnie elementy, które powinny wpłynąć na twoje postrzeganie edukacji na rzecz obywatelstwa europejskiego. Teraz czas na odniesienie teorii do konkretnych sytuacji.

W dalszej części rozdziału znajdziesz przykłady zaczerpnięte z praktyki. Rozdział ten ma pomóc ci w zastanowieniu się nad tym, jakiego rodzaju zajęcia mógłbyś zorganizować, jakie podejście do swojej pracy wybrać i jakie techniki zastosować. Prezentując serię scenariuszy, pragniemy dostarczyć ci informacji i przykładów pobudzających wyobraźnię i pomagających w opracowaniu oraz ulepszeniu twojej własnej praktyki.

Zebraliśmy informacje od osób pracujących nad różnymi projektami w całej Europie. Niektóre z nich są z założenia poświęcone kwestii edukacji na rzecz obywatelstwa europejskiego; inne koncentrują się na odmiennych celach, ale zawierają zagadnienia lub koncepcje, które również wnoszą ważny wkład w tę dziedzinę. Celowo nie dzieliliśmy projektów na różne typy. Pragniemy zachęcić cię do zapoznania się z nimi wszystkimi, ponieważ jesteśmy pewni, że znajdziesz dla siebie coś istotnego w każdym z nich.

Staraliśmy się tak dobrać przykłady, aby uwypuklić różnorodność działań zebranych pod hasłem „edukacja na rzecz obywatelstwa europejskiego”. Sięgnęliśmy do projektów, które skierowane były zarówno do pojedynczych osób, jak i dużych grup, dotyczyły różnych zagadnień, odnosiły się do sztuki, sportu; funkcjonowały na poziomie lokalnym i międzynarodowym; obejmowały grupę zróżnicowaną pod względem wieku, możliwości, pochodzenia społecznego, religijnego lub kulturowego. Tymi zróżnicowanymi projektami zarządzają równie zróżnicowane organizacje lokalne, narodowe lub międzynarodowe, rządowe lub pozarządowe, duże lub małe, prowadzone przez personel etatowy lub wolontariuszy.

Jasne jest, że edukacja na rzecz obywatelstwa europejskiego może być prowadzona na wiele różnych sposobów z wieloma różnymi grupami ludzi i w wielu różnych kontekstach, zarówno bezpośrednio jak i pośrednio, w formalnym jak i nieformalnym otoczeniu edukacyjnym. Jest wiele innych sposobów prowadzenia edukacji, a przykłady, które wybraliśmy, mają raczej charakter poglądowy i nie są wyczerpujące. Na przykład, jak przekonacie się w podrozdziale zawierającym bibliografię, istnieje duża liczba projektów opartych na komunikacji elektronicznej. Mamy nadzieję, że poprzez zademonstrowanie, jak pomysły zostały wykorzystane w różnych kontekstach, zainspirujemy cię do adaptacji i zastosowania tego, czego nauczyłeś się z niniejszego pakietu szkoleniowego i dostosowania tej wiedzy do własnych potrzeb.

Mamy nadzieję, że objaśnienie przedstawione poniżej pomoże ci odnaleźć się w tych przykładach. Nie oferowaliśmy prostych opisów działań; zamiast tego skoncentrowaliśmy się na głównych ideach lub czynnościach, dając poglądowy obraz sytuacji. Próbowaliśmy przedstawić projekty w szerszym kontekście. Każdy scenariusz opatrzony jest tytułem projektu. Tam, gdzie to konieczne, podaliśmy również nazwę i dane kontaktowe organizacji oraz krótki opis zakresu jej działalności.

W kontekście danego projektu i miejsca, w którym się on odbywa, podejmujemy bardziej szczegółową analizę jednego lub dwóch głównych jego aspektów lub komponentów. Organizatorzy projektu wyjaśniają, jak i dlaczego realizowali projekt, odnosząc swoje działania do teoretycznej treści niniejszego pakietu szkoleniowego, zadając pytania i proponując kwestie do dalszych przemyśleń. Każdy scenariusz kończy się zestawieniem spraw do przemyślenia odnoszących się do danego przykładu, zawierających zagadnienia, o których należy pamiętać podczas planowania, realizacji lub ewaluacji projektów edukacji na rzecz obywatelstwa europejskiego. Celem jest pomoc tobie, praktykowi, w wypracowaniu własnej elastycznej i pomysłowej praktyki edukacyjnej, która traktuje obywatelstwo jako pojęcie integralne, kompleksowe i dynamiczne. Bibliografia znajdująca się na końcu pakietu zawiera źródła, z których można zaczerpnąć propozycje dalszych ćwiczeń i technik.

Czytając przykłady projektów przeanalizuj kilka z nich, wykorzystując ćwiartki schematu pojęciowego oraz kluczowe kompetencje przedstawione we wcześniejszych podrozdziałach. Na jakich obszarach i kompetencjach koncentrują się przedstawione działania? Czego możesz nauczyć się na podstawie doświadczeń innych?

**Historia Europy
i obywatelstwa**

**Współczesne
koncepcje
obywatelstwa**

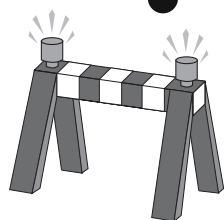
**Możliwy rozwój
wydarzeń**

**Nasz schemat
pojęciowy**

**Współczesne
koncepcje
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Proponowana
przez nas koncepcja
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Scenariusze
obywatelstwa
– przykłady
projektów**

Historia Europy
i obywatelstwaWspółczesne
konceptje
obywatelstwaMożliwy rozwój
wydarzeńNasz schemat
pojęciowyWspółczesne
konceptje
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiegoProponowana
przez nas koncepcja
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiegoScenariusze
obywatelstwa
– przykłady
projektów

Podzielcie się na małe grupy. Każda grupa wybiera jeden z przykładów projektów przedstawionych poniżej i analizuje go wykorzystując ćwiartki schematu pojęciowego oraz kluczowe kompetencje.

Zastanówcie się również, w jakim zakresie działania te były przykładem elastycznej praktyki edukacyjnej (i czy miało to znaczenie?).

Dyskusje publiczne i nawiązywanie kontaktów

Stowarzyszenie Studentów Niepełnosprawnych (ADS) z siedzibą w Belgradzie ma za zadanie wspierać niepełnosprawnych młodych ludzi i prowadzić kampanie na rzecz ich praw.

Stowarzyszenie Studentów Niepełnosprawnych (ADS)

Dimitrija Marinkoviča 5
11 000 Beograd
Serbia i Czarnogóra
Tel: +381 11 496 409
Faks: +381 11 497 409
E-mail: office@asdsyu.org
Kontakt: Vladimir Čuk

W okresie od marca do czerwca 2001 r. Stowarzyszenie Studentów Niepełnosprawnych we współpracy z kilkoma lokalnymi organizacjami zorganizowało serię dyskusji publicznych w sześciu miastach Serbii. Głównym celem tego przedsięwzięcia było umożliwienie niepełnosprawnym młodym ludziom publicznego wyrażenia poglądów i przedstawienia problemów oraz znalezienia rozwiązań w ramach społeczności lokalnej. Ponadto, organizatorzy pragnęli porównać sytuację osób niepełnosprawnych w różnych regionach Serbii.

W obecnej sytuacji społecznej i politycznej panującej w Serbii główne wyzwanie tego projektu polegało na stworzeniu infrastruktury, dzięki której można by organizować przyszłe kampanie i działania oraz na znalezieniu odpowiednich sposobów wprowadzania idei obywatelstwa.

Niedawne zmiany polityczne i upadek rządu wojennego ujawniły, jak trudna jest sytuacja osób niepełnosprawnych w Serbii, o czym nie wspomiano przez ostatnie dziesięć lat. Okazało się, że samorządy lokalne w obliczu nawarstwienia się problemów, złej sytuacji finansowej i niedoinformowania, nie podejmują jeszcze żadnych istotnych działań w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.

W każdym regionie działają organizacje osób niepełnosprawnych, zajmujące się poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności. Istnieją również formalne i nieformalne organy koordynujące działania wszystkich tych organizacji na poziomie lokalnym, ale współpraca pomiędzy nimi w większości wypadków polega jedynie na wymianie informacji. Ponadto, kontakt z innymi organizacjami pozarządowymi jest bardzo słaby i nieproduktywny. Jest to częściowo konsekwencją wcześniejszej polityki rządu, dawnej zależności osób niepełnosprawnych od państwa oraz braku tradycji sektora pozarządowego w ogóle.

Termin obywatelstwo europejskie w Serbii można postrzegać przez pryzmat praw człowieka. Chociaż system polityczny zmienił się niedawno, a sytuacja ogólna zaczęła się poprawiać, nie nastąpiły jeszcze żadne istotne zmiany w pewnych rodzących problemy obszarach życia codziennego. Sytuacja taka dotyczy zwłaszcza osób niepełnosprawnych – bariery architektoniczne, niejasne przepisy prawne, mały odsetek zatrudnionych, niewystarczające warunki dla wysokiej jakości edukacji i silne uprzedzenia społeczne w stosunku do osób niepełnosprawnych wciąż są częścią serbskiej rzeczywistości. Rozmiar i zakres problemów, z jakimi ludzie niepełnosprawni stykają się w życiu codziennym, jak również niedobory w zaspokojeniu podstawowych potrzeb tych ludzi, są w Serbii nieporównywalne w stosunku do innych krajów europejskich. Dlatego prawie niemożliwe jest bezpośrednie zajęcie się tymi kwestiami. Mając na uwadze powyższe, idea obywatelstwa europejskiego, w sensie pracy nad osiągnięciem podstawowych standardów w poszanowaniu praw osób niepełnosprawnych i znalezienia sposobów rozwiązywania ich problemów, została wprowadzona do tego programu prawie podstępem.

Kontekst powyższej sytuacji wymagał specyficznego podejścia, które umożliwiłoby wprowadzenie idei obywatelstwa „tylnymi drzwiami”.

Jednym z głównych powodów ignorowania potrzeb i praw osób niepełnosprawnych jest bardzo słaba komunikacja i współpraca pomiędzy organizacjami pracującymi z tą grupą. Projekt ten stanowi pierwszy krok w kierunku zjednoczenia tych organizacji i przezwyciężenia różnic pomiędzy nimi. Gdy znaleziono partnerów wśród lokalnych organizacji pozarządowych i zainteresowanych osób prywatnych, można było wywrzeć większy nacisk na władze lokalne i uzyskać od nich obietnicę rozwiązania lokalnych problemów oraz określenia zasad (wstępnych) poszanowania praw i potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie ze standardami europejskimi w tej dziedzinie.

Dyskusje publiczne zostały zorganizowane najpierw w Belgradzie, Nisie i Nowym Sadzie – największych miastach Serbii, stopniowo objęły środkową część Serbii, południe oraz Wojwodinę (północ). Następnie dyskusje publiczne przeprowadzono również w mniejszych miastach, takich jak Krusevac, Kragujevac i Subotica, uwzględniając także położenie geograficzne i szczególne cechy sytuacji panującej w danym regionie (np. gospodarkę, sytuację uchodźców, struktury wielonarodowe, standard życia).

Po wybraniu rejonów, w których przeprowadzony miał zostać program, zespół ADS rozpoczął poszukiwania partnerów lokalnych, którzy pomogliby zorganizować publiczne dyskusje i wsparli samą ideę projektu. W każdej ze społeczności podjęto podobne działania, które obejmowały:

- Nawiązywanie komunikacji z lokalnymi organizacjami zajmującymi się problemami ludzi niepełnosprawnych lub zainteresowanymi współpracą z innego powodu
- Praca w terenie i spotkania z przedstawicielami organizacji lokalnych, mediami, władzami lokalnymi i osobami zainteresowanymi, w celu zapewnienia wszelkiego możliwego wsparcia w organizacji dyskusji publicznej na poziomie lokalnym
- Wyznaczenie uczestników dyskusji publicznej spośród członków wspólnoty lokalnej i sformułowanie głównego tematu dyskusji
- Po kilku tygodniach od spotkań wstępnych zorganizowano dyskusje we współpracy z partnerami lokalnymi
- Podczas spotkań wstępnych oraz samych dyskusji ustanowiono podstawy współpracy pomiędzy organizacjami lokalnymi i zdefiniowano najbardziej palące problemy dotyczące osób niepełnosprawnych oraz określono możliwe kroki zmierzające do rozwiązania tych problemów
- Po kilku tygodniach od dyskusji zespół ADS jeszcze raz odwiedził wszystkie miasta objęte projektem i wziął udział w spotkaniach
- Po zakończeniu projektu ADS zorganizowało kilka przedsięwzięć w różnych środowiskach lokalnych w celu zacieśnienia współpracy i pomocy organizacjom lokalnym. W czterech miastach odbyły się warsztaty psychologiczne dla zróżnicowanych grup (uczestnicy reprezentowali różne rodzaje niepełnosprawności lub byli całkowicie sprawni), a wszystkie miasta zostały objęte kampanią medialną, która zakończyła się dopiero niedawno.

Wydaje się, że projekt dyskusji publicznych będzie miał długofalowe skutki. Wskazuje na to niedawne utworzenie oddziału ADS w Kragujevacu. ADS skoncentruje się na działaniach poza Belgradem, aby zapewnić rozprzestrzenienie się idei stowarzyszenia i jego metod działania. Dzięki temu projekty realizowane na poziomie krajowym odniosą większy skutek niż do tej pory.

Do przemyślenia

- W jaki sposób połączyć analizę potrzeb studentów niepełnosprawnych i (ponownie) nawiązać komunikację pomiędzy tą zmarginalizowaną grupą, a społeczeństwem/społecznością, w której żyją?
- Współpraca z lokalnymi partnerami i organizacjami jest ważniejsza niż narzucanie modeli działania
- Zajmowanie się jedną kwestią (niepełnosprawność) porusza głębsze sprawy związane z obywatelstwem
- Długotrwałe działania – zaplanowanie procesu i jego kontynuacja
- Praca w odpowiednim tempie i na odpowiednim poziomie oznacza, że krok po kroku można osiągać coraz trudniejsze cele

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Koncepcja obywatelstwa**

Beavers Arts jest organizacją charytatywną, zajmującą się sztuką i edukacją z siedzibą w North Staffordshire w Anglii. Celem organizacji jest utrzymywanie, rozwijanie i wzbogacanie życia jednostek, grup i wspólnot poprzez działania na rzecz demokracji kulturowej. W tym celu organizacja prowadzi wiele projektów obejmujących różne grupy ludzi w wielu miejscach. Bieżące projekty koncentrują się w szczególności na osobach ubiegających się o azyl i uchodźcach oraz młodych ludziach narażonych na ryzyko izolacji społecznej. Zadaniem projektów jest więc np. dzielenie się praktycznymi, dającymi się przekazywać umiejętnościami, badanie historii wspólnot i poszczególnych osób, organizowanie wydarzeń i uroczystości wspólnotowych, wydawanie książek, organizowanie wystaw i wydawanie kaset wideo. Organizacja wykorzystuje przede wszystkim pracę grupową, projekty szkoleniowe, muzykę, fotografię, słowo, małowidła ścienne, bannery, wspomnienia, wymianę kulturalną i inne formy oraz działa na rzecz tolerancji, komunikacji i współpracy pomiędzy ludźmi. „Walking through windows” – międzynarodowy program wymiany młodzieżowej prowadzony był we współpracy z partnerami włoskimi – L’Arvicola.

Beavers Arts

16-19 Barracks Square
Barracks Road
Newcastle under Lyme
Staffordshire ST5 1LG
Wielka Brytania

Tel: + 44 (0)1782 717 326
Faks: + 44 (0)1782 717 190
E-mail: beaversarts@aol.com

Kontakt: Gill Gill

Praca Beavers Arts opiera się na ich własnym rozumieniu słowa obywatel

Nasze podejście do obywatelstwa w niewielkim stopniu obejmuje kwestie narodowości, patriotyzmu, czy nawet bycia Europejczykiem. Opiera się ono na procesie, który rozpoczyna się od jednostki, poszukuje w niej zaangażowania i stara się zbudować z niego coś na tyle istotnego, by pozwoliło ponownie określić jej osobiste granice. Celem, który nam przyświeca, jest idea tworzenia obywateli świata. Pamiętając o tym, rozpoczynamy od samego początku, czyli od granic, które każdy z nas tworzy wokół siebie samego.

Zamiast postrzegać obywatelstwo jako zbiór warunków, zasad lub zobowiązań, wierzymy, że należy raczej pytać, jak ludzie widzą samych siebie i swoje relacje z innymi – w tym również z tymi, z którymi nie mają rzeczywistego kontaktu. Pozytywne działania, myślenie integracyjne i dobre obywatelstwo prawdopodobnie wypływają z poczucia własnej wartości połączonego z otwartym, pełnym zaufania i wrażliwym stosunkiem do innych.

Każdy z nas definiuje granice, w których postrzega własny interes. Jednak najbardziej skrzywdzone i zgnębione jednostki czasami nawet takich granic nie potrafią określić. U osób, które posiadają małe zaufanie do innych, granica ta może obejmować jedynie „mnie i mojego partnera”, „mnie i moją rodzinę”, czy po prostu tylko „mnie”. Poza nią cały świat może być postrzegany jako niegodny zaufania, granice jako płynne, a tożsamość może ulegać zmianie w zależności od sytuacji. Niektórzy młodzi ludzie (i dorośli) rozszerzają swoje granice na miejscowość, gang, subkulturę, co może być niezrozumiałe dla osoby z zewnątrz; lub na miasto, region, grupę etniczną, rasową lub religijną czy naród (obejmujący państwowość lub nie).

Bez względu na to, gdzie przebiega granica, ludzie skłonni są do zaangażowania na rzecz osób znajdujących się *wewnątrz* swojego kręgu. Będą oni co najmniej lepiej traktować osoby znajdujące się *wewnątrz* tych granic, niż ludzi spoza nich. W skrajnych wypadkach, będą próbować wyszycić, zaatakować lub nawet zabić osoby znajdujące się poza zdefiniowaną przez siebie granicą lub nawet zginąć za grupę, z którą się identyfikują.

Nasze zadanie polega przede wszystkim na uwypukleniu naturalnej zdolności ludzi do myślenia w kategoriach pozytywnych i do życzliwego traktowania osób, znajdujących się *wewnątrz granic tożsamości* i, po drugie, na zachęceniu jednostek do rozszerzania swoich horyzontów – dostrzegania czegoś więcej niż one same, ich rodzina, grupa przyjaciół, do rozważenia możliwości umieszczenia innych ludzi raczej *wewnątrz* niż na zewnątrz swoich osobistych granic. Jest to w pewnym stopniu niekończący się proces, ponieważ pojawiają się wciąż nowe grupy, które powinniśmy wziąć pod uwagę i które stanowią dla nas wyzwanie. Symbolicznie nasze zadanie jest dość proste, chociaż ma szerokie konsekwencje. Polega na zamianie „ja” na „my”, ciągłym przesuwaniu hipotetycznej granicy pomiędzy „nam” a „nimi”. Teoretycznie proces taki jest wspierany zarówno przez teologię islamską, jak i chrześcijańską oraz pewne tradycje polityczne, ale w praktyce, przywiązywanie do wartości politycznych i religijnych może raczej tworzyć bariery niż je eliminować. Nasz sposób pracy z ludźmi z różnych środowisk i o różnych przekonaniach polega głównie na jednoczesnym rozwoju w dwóch kierunkach – po pierwsze w celu wzmocnienia własnej osoby poprzez proces kreatywnej autoekspresji i, po drugie, (jednocześnie) w celu budowania zaufania do innych poprzez interakcję z ludźmi.

Nasze działania są raczej prozaiczne – granie na bębnach, gry, wspólna praca, jedzenie, rozmowy, spacer. Ale działanie to nie wszystko. Alchemia, która przekształca ziemski wymiar działania w jasny cel zmieniania rzeczywistości, osiągnięta jest przez zwracanie uwagi – czyli przez to, co buddyści mogliby nazwać uważnością. Nie istnieje plan, przewodnik, tylko obserwacja...

Trochę mniej rozmowy, trochę więcej działania...

Poniżej omawiamy ćwiczenie, które często wykorzystujemy. Nazywamy je „wychodzeniem w przestrzeń”. Tutaj analizujemy je w kontekście pierwszej sesji dwutygodniowego, opartego na technikach teatralnych, międzynarodowego projektu wymiany – „Walking through windows”. Grupa ta była szczególnie zróżnicowana pod każdym względem i obejmowała dość wrażliwych i niepewnych siebie młodych ludzi.

Najpierw chcieliśmy sprowokować do kontaktu wzrokowego, czyli umiejętności patrzenia innym w oczy. Chodzi tu przede wszystkim o wzmocnienie poczucia własnej wartości oraz nauczenie, jak być postrzeganym jako osoba pewna siebie np. podczas wystąpienia publicznego. Cały sekret tkwi w czerpaniu siły z grupy. Często to robimy i odbywa się to poprzez patrzenie na osoby znajdujące się w naszej grupie.

Na początku wszyscy stają w kręgu – to znany zabieg stosowany na rozpoczęcie ćwiczenia, który pozwala wytworzyć atmosferę równości członków grupy. Następnie każdy otrzymuje możliwość wejścia do kręgu i *bycia obecnym* (wejście w przestrzeń aktywnego działania), przystąpienia, spojrzenia każdemu członkowi grupy w oczy, a następnie wypowiedzenia własnego imienia przed ponownym zajęciem neutralnej pozycji w kręgu. W czasie trwania ćwiczenia każdy przyjmuje rolę zarówno aktora, jak i widza.

W tym wypadku celowo pozwalaliśmy ludziom wejść do środka kręgu w wybranym przez nich momencie zamiast prosić ich, aby robili to kolejno – np. zgodnie z ruchem wskazówek zegara, tak jak się to zwykle odbywa. („Po prostu rozejrzałam się i pomyślałam: Nie mogę ich prosić, aby to zrobili”). Trzeba być świadomym odczuć grupy w danym momencie i gotowym do dostosowania do nich swoich planów.

W pracy wykorzystujemy kilka ćwiczeń, które działają na podobnych zasadach, co to opisane powyżej. Ważnym ich aspektem jest rozwijanie poczucia integracji. Jest ono obecne przez cały czas, gdy pracujemy stojąc w kręgu. Szczególnie ważne jest, w jaki sposób reagujesz na innych – patrzysz na grupę i odpowiadasz na jej spojrzenia.

Nie próbujemy sugerować, że poprzez ustawienie ludzi w kręgu i poproszenie ich o wykonanie prostego ćwiczenia nagle zaczną oni patrzeć na siebie w nowy i pełen szacunku sposób. Jednakże wierzymy, że w kontekście projektu, który dzień po dniu wykorzystuje procesy i umiejętności oraz który stwarza atmosferę zaufania i relaksu, ćwiczenia takie zapoczątkują istotne zmiany.

Ostatnie słowo ostrzeżenia – mechanika tego ćwiczenia jest złudnie łatwa, ale proces jego wdrożenia uwzględnił wiele złożonych i wciąż zmieniających się czynników unikalnych dla tej konkretnej sesji. Praca z tą samą grupą w tym samym pomieszczeniu nawet następnego dnia nie wyglądałaby tak samo.

Do przemyślenia

- Ważny jest sposób, a nie treść
- Praca z ludźmi uwzględnia etap, na jakim aktualnie się oni znajdują
- Demokratyczne metody pracy
- Jak rozwijać umiejętności?
- Jak reagować na zachowanie grupy?
- Proste techniki pasują do wielkich idei
- Poszukiwanie i osobisty rozwój

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Nadchodzi Malta (spotkanie Europy Południowej i Północnej)****Euromeet**

Organizacja Euromeet została utworzona w 2001 r. przez grupę osób, które wcześniej uczestniczyły w programie wymiany młodzieżowej. Jest to organizacja pozarządowa, która zgodnie ze statutem nie otrzymuje żadnego finansowania. Jedynym wsparciem, jest zatrudniony na pół etatu pracownik młodzieżowy, opłacany przez władze lokalne. Siedziba organizacji mieści się w Humus, w Szwecji, gdzie organizacja utworzyła międzynarodowy punkt spotkań młodzieży. Celem działalności jest otwarcie młodych ludzi mieszkających w regionie na możliwość wymiany międzynarodowej. Organizacja liczy obecnie 30 członków, którzy planują wymianę młodzieży, nawiązują kontakty, uczestniczą w kursach i podnoszą świadomość europejską poprzez pracę o szerokim zasięgu.

Adres:
Euromeet, Billsta 1308A S-894 91 Sjölevad
Tel: + 46 660 26 51 22,
+ 46 70 671 28 90
Faks: + 46 660 26 51 22
E-mail: Euromeet@yahoo.se lub
bensod@hotmail.com

Kontakt: Bengt Söderlind

W ramach projektu wymiany, ostatniego z trzech organizowanych dotychczas przez Euromeet, spotkało się prawie 40 młodych osób ze Szwecji i Malty. Celem projektu było znalezienie różnic i podobieństw pomiędzy ludźmi pochodzącymi z północnych i południowych krańców kontynentu oraz podniesienie świadomości istnienia różnorodności kulturowej i siły z niej płynącej. Tematem spotkania była młodzież i jej wolny czas.

Obie grupy rozpoczęły pracę nad projektem jeszcze w swoich krajach, planując tematy dyskusji takie jak: szkoła, organizacje młodzieżowe, itd. Przygotowaliśmy wstępny projekt programu, który następnie został zmodyfikowany dzięki pomocy uczestników. Gdy przyjechała grupa maltańska, praktycznie poświęciliśmy jej cały nasz czas. Pierwszego dnia zorganizowaliśmy wieczór kulturalny, na którym prezentowaliśmy typowe potrawy, muzykę, itp. pochodzące z regionu Szwecji, w którym mieszkamy. Młodzież maltańska również przywiozła ze sobą różne ciekawe przedmioty. Udało nam się zorganizować interkulturowy wieczór, na którym dzieliliśmy się swoimi opiniami i odczuciami na różne tematy. Dzięki temu zauważyliśmy, że wiele rzeczy na początku wydaje się innymi niż są w rzeczywistości. W dalszej części programu odbyło się wiele różnych zajęć, odwiedziliśmy ciekawe miejsca w mieście i przeprowadziliśmy wiele dyskusji. Udało nam się nawet dotrzeć do osób pochodzących z Malty, które przebywały w Szwecji na wakacjach, i, w tajemnicy przed grupą maltańską, zaprosić je na spotkanie. Pewnego dnia, gdy siedzieliśmy przy stole, nagle podszedł do nas pewien chłopiec i, jak gdyby nigdy nic, zaczął z naszymi znajomymi rozmowę po maltańsku. Chcieliśmy w ten sposób pokazać, że Europa jest mniejsza, niż nam się wydaje.

Dzięki takiemu sposobowi pracy grupa uczy się wiele o kraju partnerów, ale również o swojej własnej ojczyźnie. Pomaga w tym na pewno staranne przygotowanie oraz prowadzenie dyskusji. Dzięki temu udało się nam również dowiedzieć więcej o Europie i jej organizacjach.

Rezultaty – Po pierwsze grupa szwedzka spojrzała na wiele spraw dotyczących naszej okolicy w inny, nowy sposób. Młodzi ludzie zaczęli doceniać rzeczy, których wcześniej nie zauważali. Obie grupy odkryły, że tak naprawdę młodzi ludzie ze Szwecji i Malty nie różnią się od siebie oraz że mają wspólne zainteresowania. Młodzież zapagnęła poznać innych ludzi z innych krajów. Wielu uczestników bardzo dojrzało w czasie wymiany. Musieli stawić czoła czemuś nowemu i nieznanemu. Zdali sobie sprawę, że potrafią więcej, niż im się początkowo wydawało. Nawiązanych zostało wiele przyjaźni na całe życie.

Pracuję jako lider młodzieżowy od 1978 r. Pomagam młodym ludziom, którym brakuje pewności siebie. Zadanie moje polega na znajdowaniu sposobów zyskiwania szacunku do samego siebie. Mogę powiedzieć, że przez te wszystkie lata nigdy nie znalazłem lepszego narzędzia do realizacji tego celu niż uczenie się i spotkania międzykulturowe.

Mimo że głównym celem projektu było propagowanie idei obywatelstwa europejskiego i wielokulturowości, jak zauważa organizator, projekt przyniósł również wyniki, jeśli chodzi o rozwój osobisty uczestników. Oto, co mówi na ten temat:

Grupy Euromeet zawsze stanowią mieszankę młodzieży o różnych umiejętnościach i możliwościach. Niektórzy są dobrzy w pisaniu, inni w mówieniu, jeszcze inni w planowaniu i znajdowaniu dobrych rozwiązań, itd. Jeśli więc np. nie jesteś zbyt dobry z angielskiego, to i tak masz wiele do zaoferowania grupie i możesz wnieść istotny wkład w projekt. Możesz być tego pewien.

Rozpoczynając nowy projekt, od samego początku angażujemy w działanie całą grupę (lub najpierw mniejszą grupę planującą). Uczestnicy mają okazję uczestniczyć w całym procesie począwszy od etapu planowania i podejmowania decyzji (oraz towarzyszących temu dyskusji) poprzez samą wymianę aż do ewaluacji i rozmów o przyszłości.

Widzieliśmy młodych ludzi, którzy zachowywali się na początku bardzo niepewnie, przyszli ze spuszczoną głową.

Po zakończeniu projektu patrzyli odważnie na wprost, jakby mówiąc „Naprawdę tego dokonałem”.

Istotne znaczenie w tej przemianie mają następujące czynniki:

Bycie częścią grupy, posiadanie misji w ramach grupy – poczucie celu, poczucie przynależności i bycia potrzebnym, poczucie, że ma się wsparcie podczas robienia czegoś nowego i, być może, niewielka trema

A potem przekonanie się o własnych ogromnych możliwościach!

Przed naszą pierwszą wizytą na Malcie wpadłem na pomysł, uważany przez grupę za szalony, że powinniśmy odbyć tam kurs angielskiego. Uczestnicy twierdzili, że angielski to ich najsłabszy przedmiot w szkole. Odpowiedziałem, że muszą mówić i być rozumianymi, a nie myśleć w kategoriach pisowni czy gramatyki. Obawiali się wyjazdu do kraju, w którym jednym z języków urzędowych jest angielski. Jednak, gdy przybyliśmy na miejsce i posłuchaliśmy, jak mówią maltańscy, młodzi ludzie stali się bardziej pewni siebie. Jednemu z chłopców tak się to spodobało, że po kilku dniach po prostu zaczął mówić po angielsku. Siadał nawet w kawiarniach i rozmawiał z Maltańczykami. Zauważyliśmy, że bardzo dorósł. Również inni uczestnicy, którzy przed wyjazdem nie chcieli rozmawiać ze sobą po angielsku, na Malcie zaczęli chętniej używać tego języka.

Do osiągnięć mogę zaliczyć również i to, że po kilku projektach i po wykonaniu związanej z nimi pracy, zdecydowaliśmy się opowiedzieć innym o możliwościach, jakie oferują wymiany młodzieżowe. Uczestnicy musieli odbyć tylko niewielki trening, aby przełamać strach przed publicznym zabieraniem głosu. Warto też dodać, że młodzież, która wzięła udział w projekcie jest teraz bardziej skłonna do podejmowania odpowiedzialności (wiele osób jest wolontariuszami w naszym domu kultury). Wszyscy opowiadają też o zaletach wymiany i udaje im się zainteresować tym coraz więcej młodych ludzi.

Do przemyślenia

- Aktywny udział – podejmowanie decyzji i zaangażowanie w proces
- Międzykulturowy charakter projektu dotyczącego obywatelstwa europejskiego
- Wykorzystywanie mocnych stron poszczególnych osób
- Sposób na to, by każdy miał swój wkład w projekt i zyskiwał uznanie
- Wyzwania i nakłanianie ludzi do wysiłku – ale nie zbyt wielkiego
- Nawet niewielkie sukcesy można wykorzystać do realizacji większego celu

**Historia Europy
i obywatelstwa**

**Współczesne
konceptje
obywatelstwa**

**Możliwy rozwój
wydarzeń**

**Nasz schemat
pojęciowy**

**Współczesne
konceptje
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Proponowana
przez nas koncepcja
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Scenariusze
obywatelstwa
– przykłady
projektów**

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Integracja grup mniejszościowych. Udział młodzieży w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego**

Agencja Demokracji Lokalnej (LDA) jest międzynarodową organizacją pozarządową, której celem jest wspieranie władz lokalnych i ludności z regionów dotkniętych wojną w promowaniu demokracji lokalnej. Cele swojej organizacji realizuje poprzez: współpracę i dzielenie się wiedzą; rehabilitację służb publicznych, promocję działalności gospodarczej, działania na rzecz równości płci oraz propagowanie wolności informacji i wypowiedzi. W krajach byłej Jugosławii istnieje dziesięć stowarzyszonych agencji, które pracują na rzecz budowy zróżnicowanego wielokulturowego społeczeństwa.

Główna działalność organizacji w regionie Sisak-Moslavina w Chorwacji koncentruje się na budowaniu społeczeństwa obywatelskiego poprzez integrację grup mniejszościowych, wykorzystując w tym celu udział młodzieży.

Local Democracy Agency (Agencja Demokracji Lokalnej), Sisak

S. i A. Radi_a 2a
44000 Sisak
Chorwacja
Tel: +385 44 521 227
Faks: +385 44 521 231
E-mail: ldesk-si@sk.tel.hr
<http://www.lda-sisak.hr>
<http://www.ldaonline.org>

Kontakt:
Tatjana Puškarić

W roku 1998 rozpoczęto realizację projektu mającego na celu stworzenie sieci współpracy na rzecz zrozumienia, komunikacji i wzmacniania pewności siebie. Projekt skierowany był do młodzieży pochodzącej z różnych mniejszości etnicznych mieszkających w pięciu miastach, w których jeszcze kilka lat temu trwała wojna. Organizatorzy założyli, że określone wyżej cele zrealizują w ciągu roku i to zaczynając praktycznie od zera. W ramach projektu utworzono pięć grup młodzieżowych, z których każda odzwierciedlała różnorodność etniczną i społeczną swojego regionu. Grupy były związane ze sobą za pośrednictwem Młodzieżowego Punktu Centralnego w Sisaku, ale również pracowały niezależnie. Działania obejmowały publikację wspólnego biuletynu, szkolenia, obozy młodzieżowe, działalność kulturalną i partnerstwo międzynarodowe.

Dla organizatorów możliwość osiągnięcia celów, przy uwzględnieniu miejscowych warunków, wydawała się fantastyką. Już samo rozpoczęcie działań stanowiło wyzwanie...

Chcieliśmy zgromadzić młodych ludzi z różnych wspólnot etnicznych żyjących w pięciu niewielkich miastach (w których zaledwie kilka lat temu toczyła się wojna) i wraz z nimi stworzyć sieć współpracy w celu promowania lepszego porozumienia, komunikacji i wzajemnego zaufania. Na to liczyliśmy i naprawdę wierzyliśmy, że młodzi ludzie są w stanie zbudować tak bardzo oczekiwany nowy pomost pomiędzy podzielonymi wspólnotami.

W chwili, gdy rozpoczynał się projekt, wszystko rzeczywiście wyglądało jak film science-fiction. Po wielu oficjalnych prezentacjach i negocjacjach z władzami wreszcie udało nam się dotrzeć do naszej grupy docelowej. Pozbieraliśmy młodych ludzi z różnych szkół i utworzyliśmy z nich grupę, nie posiadając wcześniejszego doświadczenia w pracy młodzieżowej (ponieważ w tym czasie i w tym miejscu nie było czegoś takiego) oraz żadnych umiejętności praktycznych. Pierwsze nasze działania obejmowały warsztaty, szkolenia, wiele, wiele spotkań oraz telefony, rozmowy, podróże i spacerki. Po kilku miesiącach, stworzyliśmy system współpracy i komunikacji. Każda z grup działająca w danym regionie oddelegowała własnego przedstawiciela, który zaczął pełnić funkcję lidera. Dzięki temu komunikacja stała się bardziej efektywna i... tańsza – zamiast rozmawiać z 20 osobami z danego miasta, teraz mogliśmy dzwonić tylko do jednej.

Następnie poszczególne grupy, w pełni świadome swojej roli i misji, rozpoczęły organizację warsztatów, debat, działań solidarnościowych, obozów letnich, kursów szkoleniowych, wystaw i koncertów. Nie było łatwo nadążyć za potokiem pomysłów, ale nie chcieliśmy rezygnować z żadnej propozycji. Aby dotrzeć do szerszej publiczności, utworzyliśmy niewielki punkt informacyjny, gdzie młodzi ludzie mieli możliwość bezpłatnego korzystania z internetu, czytania nowej literatury „europejskiej”, europejskich gazet oraz, przede wszystkim, zdobywania informacji o zajęciach organizowanych przez nas lub swoich rówieśników w innych krajach europejskich. Tu właśnie zrodził się jeden z ogromnych sukcesów projektu – biuletyn. Redagowany przez całą grupę z dużą dozą tak zdrowego rozsądku jak i zapału biuletyn „Tockica” (kropka) wkrótce stał się narzędziem komunikacji, wolności wypowiedzi, wymiany pomysłów oraz reklamy całego projektu.

Im dłużej pracowaliśmy, tym więcej robiła sama młodzież, a mniej my – seniorzy! Stworzyliśmy zespół, w którym każdy szanował pomysły pozostałych członków. Nie oznacza to, że zawsze i we wszystkim się zgadzaliśmy, ale rzeczywiście opieraliśmy się na wzajemnym zaufaniu i szacunku.

Jak do tego doszło?

W początkowej fazie podjęliśmy działania w celu zbliżenia się do naszej „grupy docelowej” oraz nawiązania z nią dobrej komunikacji i zdobycia jej zaufania. Nie chcieliśmy zaczynać od trudnych kwestii (takich jak tolerancja etniczna, prawa mniejszości, wzajemne zaufanie), chociaż w przyszłości chcieliśmy oczywiście zająć się również nimi! Pragnęliśmy dotrzeć do młodych ludzi w bardziej subtelny sposób, pokazując, jak trudne kwestie i ich alternatywne rozwiązania funkcjonują w praktyce. Zamiast od razu realizować założone „poważne” cele, rozpoczęliśmy od kwestionariusza obejmującego wszelkie możliwe zainteresowania i potrzeby młodzieży. Jego wyniki dowiodły, że młodzież, niezależnie od swojego pochodzenia społecznego i etnicznego, przejawia zainteresowanie tymi samymi sprawami (nie było to dla nas zaskoczeniem, ale stanowiło argument przemawiający za kontynuacją działań). Pomimo różnic, wszyscy ci młodzi ludzie pragnęli dowiedzieć się więcej na temat seksualności i zapobiegania uzależnieniom oraz tęsknili za muzyką i zabawą. Powiedzieliśmy im, jak bardzo są do siebie podobni. Zorganizowaliśmy takie same zajęcia dla wszystkich – takie, jakich chcieli. To rzeczywiście pobudziło ciekawość i wytworzyło poczucie wspólnoty. Po raz pierwszy, w przeciwieństwie do tego, co często powtarzali im dorośli, ci młodzi ludzie zaczęli zdawać sobie sprawę, że nie różnią się tak bardzo od siebie. W czasie trwania projektu wykorzystywaliśmy prasę i radio w celu nagłośnienia każdego przedsięwzięcia. Prawie codziennie pojawiały się publikacje wspierające nasze działania i podkreślające znaczenie kwestii, którymi się zajmowaliśmy. Dzięki wsparciu mediów, udało nam się stworzyć wspólną „niewidzialną” przestrzeń jeszcze zanim nasze grupy rzeczywiście się spotkały.

Wtedy również burmistrzowie dostrzegli znaczenie naszej pracy i udostępniili pomieszczenia dla naszych działań. To było rzeczywiście coś nowego. Aby nie zawieść oczekiwań, zrobiliśmy co w naszej mocy i zdołaliśmy znaleźć sponsorów, którzy ofiarowali nam komputery. Dzięki nim nasze „rozproszone” grupy były w stanie przygotowywać własne materiały, plakaty i ulotki. Na tym etapie, my – facylitatorzy zajmowaliśmy się właściwie tylko kwestiami logistycznymi, takimi jak dostarczanie papieru i kleju. O wszystko inne troszczyła się sama młodzież. Nie mogę powiedzieć, że wszyscy byli tacy sami; niektórzy byli leniwi, inni bardzo cisi, inni głośni, jeszcze inni twardzi i uparci. Nikt jednak nie chciał zmieniać ich indywidualności i tożsamości, wcześniej przecież tyle razy byli do tego zmuszani... Ponieważ opowiadali mi, ile razy wcześniej zostali zdradzeni, postanowiłam być bardzo uważny.

Po czterech latach ciężkiej pracy wiele się zmieniło. Obecnie w regionie działają liderzy młodzieżowi, którzy prowadzą zajęcia i kursy, pracując ze swoimi rówieśnikami na rzecz stworzenia bardziej sprawiedliwego i tolerancyjnego społeczeństwa.

Do przemyślenia

- Koncentracja na grupie
- Rozpoznawanie otoczenia
- Czas i cierpliwość
- Stopniowe przenoszenie odpowiedzialności
- Nawiązywanie do zainteresowań uczestników
- Różnorodne strategie
- Załatwianie spraw na każdym poziomie – burmistrzowie i uczestnicy
- Znaczenie wspólnego projektu
- Jak pobudzać ciekawość?

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Awans inicjatyw młodzieżowych z poziomu lokalnego na europejski****Luciole – Manifeste ARA lokalna sieć współpracy**

Luciole jest organizacją typu non profit, działającą pod egidą Manifeste ARA. Prowadzi swoją działalność w Bretanii, we Francji. Praca Luciole polega na dawaniu ludziom, szczególnie młodym, szansy odegrania aktywnej roli w życiu własnym i własnego otoczenia.

Le Bois Grignon
56220 Malansac
Francja
Tel: + 33 297 43 41 32

Luciole stara się osiągać swoje cele w następujący sposób:

- radzi i szkoli, jak realizować projekty zgodne z potrzebami młodzieży i pracowników młodzieżowych
- uczestniczy w badaniach/działaniach w ramach edukacji nieformalnej i uczenia się międzykulturowego

E-mail: luciole.ara@magos.com lub michtolacarvane@yahoo.fr

www.chez.com/manifesteara/luciole

Kontakt: Denis Morel

Począwszy od roku 1999 coraz większa grupa zaangażowanych młodych ludzi opracowuje, a następnie realizuje projekt, najpierw na poziomie lokalnym, a następnie ogólnoeuropejskim. W ramach projektu Michto la Caravane nawiązana została współpraca z partnerami z Francji, Czech, Słowacji, Rumunii, Włoch i Portugalii, której celem jest aktywne zaangażowanie ludzi w pracę na rzecz ich własnych wspólnot lokalnych.

Projekt został zapoczątkowany przez czworo młodych ludzi (19-21 lat), którzy nawiązali współpracę z Siecią Manifeste ARA. Chociaż na tym etapie nie byli w stanie sformułować żadnych konkretnych pomysłów, łatwo dało się wyczuć ich chęć do działania i „stworzenia własnego miejsca”... Zaczęłam więc pracować z nimi w celu ukierunkowania ich pomysłów, rozpoczynając ten proces od zbadania, na ile znają sami siebie i co potrafią. Następnie namówiłem ich do określenia, w jaki sposób mogliby wykorzystać swoje umiejętności.

Tak narodził się projekt Micho la Caravane. Latem 2000 r. grupa podróżowała po Bretanii pracując z ludnością lokalną, wykorzystując sztukę uliczną i zajęcia edukacyjne. Pragnęli po prostu działać, zrobić coś razem...

Działalność tę poprzedziło kilka miesięcy wytężonego planowania – odwiedzanie różnych miejsc i próby włączenia inicjatyw lokalnych w projekt oraz szkolenie w zakresie metod pracy, zarządzania projektem i stosunków społecznych.

Od tego czasu chęć kontynuowania działań stawała się coraz większa, aż w 2001 r. (ja wciąż pracowałem z nimi) młodzi ludzie zdecydowali się promować wyznawane przez siebie wartości na szerszym forum – w Europie. Po 5 miesiącach, włożywszy wiele wysiłku w pisanie wniosków i pozyskiwanie funduszy (od szczebla lokalnego do europejskiego), zdobyli wreszcie niezbędne wsparcie i mogli rozpocząć realizację projektu. Do tej pory ich działalność obejmowała spotkania z partnerami z różnych krajów w celu przygotowania projektu na poziomie lokalnym. Ich obecność ma istotne znaczenie, ponieważ jest to raczej platforma inicjatyw niż tylko przedstawienie. Michto jest tylko pretekstem do rozwijania relacji społecznych na poziomie lokalnym oraz promowania niezależności wspólnot lokalnych. Tournee rozpoczyna się tego lata.

Praca Luciole bardzo dobrze odzwierciedla przekonanie, że uczący się powinni być aktywnymi uczestnikami procesu uczenia się, a ich doświadczenia w uczeniu się są ściśle związane z rzeczywistością, w której się znajdują. Poniżej Denis opisuje dokładniej, w jaki sposób pracował z grupą młodych ludzi i dlaczego zdecydował się to zrobić.

Jak już mówiłem, nie jest to klasyczne szkolenie na temat obywatelstwa ani edukacji na rzecz obywatelstwa europejskiego. Jest to bardziej „szkolenie poprzez działanie”. Projekt ten jest przykładem naszego sposobu pracy – prowadzenia szkoleń bezpośrednio w danej rzeczywistości, na danym terenie i w zgodzie z przekonaniami uczestników szkolenia. Naszym głównym celem jest praca na rzecz rozwijania społecznej użyteczności jednostek, szczególnie młodych ludzi, oraz przygotowanie ich do odgrywania aktywnej roli we własnym środowisku (z nadzieją, że uznają za swoje środowisko własną wioskę, region, kraj, Europę, świat...)

Gdy zacząłem pracować z tą grupą, najpierw planowaliśmy pracę na poziomie lokalnym, traktując ją jak eksperyment, nie wykluczając jednak możliwości prowadzenia działań na poziomie szerszym – europejskim.

Stosując metodę „szkolenia poprzez działanie”, pracowaliśmy nad wszelkimi aspektami zarządzania projektem, umiejętności administracyjnych, uczenia się międzykulturowego. Wszystko to miało na celu rozwinięcie u tych młodych ludzi kompetencji i postaw społecznych. Szkolenie obejmowało pracę indywidualną z poszczególnymi uczestnikami projektu oraz z grupą jako całością, a prowadzone było metodami nieformalnymi.

Młodzi ludzie rozpoczęli od realizacji projektu na poziomie lokalnym. Realizacja zachęciła ich do działania, aktywnego uczestnictwa w środowisku, w którym żyją i promowania własnych wartości – własnej wizji stosunków międzyludzkich, własnej koncepcji życia. To jest właśnie proces edukacji obywatelskiej!

Można zorganizować teoretyczne szkolenie dla pracowników młodzieżowych poświęcone temu tematowi, ale będzie ono sztuczne, bo oderwane od rzeczywistości młodych ludzi, z którymi osoby te pracują. A gdy wchodzisz w tę rzeczywistość, to jakbyś wchodził w nowy wymiar! W ramach takiego procesu nie ma mowy o jednym tygodniu szkolenia, ponieważ jest wiele różnych aspektów, nad którymi musisz pracować wzbudzając zaufanie i zachęcając uczestników do działania, a następnie samodzielnej pracy! Taki proces wymaga regularnego kontaktu w ciągu miesięcy.

Ale jedno jest pewne: Nie można mówić o obywatelstwie młodych ludzi, jeśli zaledwie uwzględniamy ich w projekcie stworzonym przez pracownika młodzieżowego lub trenera! Potrzeba czasu i cierpliwości. Aspektem pozytywnym jest, że w miarę, jak szkolisz młodych ludzi – wolontariuszy, edukujesz również innych, np. lokalnych działaczy społecznych, którzy pozostają w kontakcie z młodzieżą, innych wolontariuszy i członków ich organizacji. W ostatecznym rozrachunku „szkolenie poprzez działanie” obejmuje wielu ludzi!

Rezultaty

Uważam, że jeśli da się ludziom szansę osiągnięcia czegoś dla siebie samych i dla własnych społeczności, to zawsze będą chcieli podejmować taką działalność. Tak było w wypadku projektu Michto po roku 2000. We Francji jest obecnie (lato 2002 r.) 50 młodych ludzi (w wieku od 18 do 30 lat), którzy od kilku miesięcy uczestniczą w szkoleniach i którzy wkrótce sami zaczną prowadzić projekty.

Do przemyślenia

- Umożliwianie zastosowania elastycznych, opracowanych przez siebie metod pracy
- Dopasowywanie procesu do planowanych rezultatów uczenia się
- Praca z ludźmi, a nie narzucanie im własnego zdania
- Naturalny postęp – elastyczność
- Uznanie, że postęp wymaga czasu
- Małymi krokami można przejść daleką drogę

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

**Historia Europy
i obywatelstwa**

**Współczesne
konceptje
obywatelstwa**

**Możliwy rozwój
wydarzeń**

**Nasz schemat
pojęciowy**

**Współczesne
konceptje
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Proponowana
przez nas koncepcja
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego**

**Scenariusze
obywatelstwa
– przykłady
projektów**

Zintegrowana Europa? – perspektywa młodzieżowa

OBESSU jest europejską platformą narodowych organizacji uczniowskich. Została założona w 1975 r. w Dublinie i obecnie liczy 24 członków w dwudziestu krajach oraz posiada organizacje kontaktowe i obserwacyjne w kolejnych dziesięciu. Biuro prowadzi działalność w dziedzinie edukacji szkolnej na poziomie europejskim. OBESSU jest jedyną organizacją reprezentującą uczniów na tym szczeblu. Ponadto organizuje seminaria dla swoich członków w celu wymiany doświadczeń i opracowywania wspólnej polityki dla edukacji (szkolnej) na poziomie europejskim. Projekt przedstawiony poniżej prowadzony był we współpracy z dwoma partnerami: niemiecką fundacją "Friedrich Ebert Stiftung (FES)" oraz federalną organizacją uczniowską "BundeschülerInnenvertretung BSV".

**OBESSU (Organizing Bureau of
European School Student Unions
– Biuro Organizacyjne Europejskich
Stowarzyszeń Uczniowskich)**

Westermarkt 2 5th floor
1016 DK Amsterdam
Holandia
Tel +31.20.6234713
Faks +31.20.6255814
obessu@obessu.org
www.obessu.org

Kontakt: Sinziana Radu

Seminarium poświęcone migracji i edukacji szkolnej odbyło się w Berlinie w lipcu 2001 r. Trwało tydzień.

W seminarium wzięło udział łącznie 30 osób w wieku od 16 do 24 lat. Ważne było dla nas, aby w seminarium uczestniczyły zarówno osoby z krajów członkowskich UE, jak i innych krajów europejskich. Dyskusje miały na celu porównanie różnych problemów związanych z migracją. Bardzo ważne było, aby wszyscy uczestnicy mieli za sobą doświadczenie pracy w organizacji uczniowskiej.

Celem międzynarodowych warsztatów było poznanie trendów migracyjnych dominujących obecnie w Europie oraz ich wpływu na edukację szkolną i proces uczenia się. Omawialiśmy integrację europejską jako proces, próbując odpowiedzieć na pytanie, czy my, jako uczniowie szkolni, chcemy, aby miała miejsce, a jeśli tak, to jak mogłaby i powinna wyglądać. Chcieliśmy dowiedzieć się, jaką rolę odgrywają uczniowie i organizacje uczniowskie w procesie integracji, co kryje się za pojęciami takimi jak „idea europejska”, „kultura europejska” czy „twierdza europejska” oraz co one oznaczają dla nas. Pytaliśmy, co mamy na myśli mówiąc „kultura” lub „tożsamość europejska”? Czy są to terminy geograficzne, czy historyczne? Jaka jest ich geneza? Na ile jesteśmy do siebie podobni? Co oznacza Europa dla młodych ludzi?

Ponadto dyskutowaliśmy, jaki wpływ miały procesy migracyjne na Berlin (gdzie odbywało się spotkanie) oraz analizowaliśmy takie zjawiska, jak rasizm i ksenofobia, które często towarzyszą procesom migracyjnym zarówno w szkole jak i w polityce. Dla nas zjawisko migracji wiąże się ściśle z pojęciem obywatelstwa. Imigranci często nie mają takich samych praw, jak obywatele danego kraju, a jednocześnie są zmuszeni przestrzegać takich samych przepisów, płacić takie same podatki i dostosowywać się na wiele sposobów do kraju, w którym mieszkają. Migracja zmienia nie tylko życie migranta, ale również jego kolegów z klasy, którzy mają szansę nauczyć się czegoś od ludzi o innym pochodzeniu.

Wykorzystywaliśmy metody zorientowane na uczestnictwo takie jak debaty plenarne, grupy robocze, warsztaty teatralne, opinie ekspertów i dyskusje z nimi oraz wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami, którzy opowiadali o sytuacji w danym kraju oraz swojej pracy. Eksperti zostali wybrani nie tylko ze względu na swój dorobek zawodowy, ale również sposób prezentacji swoich poglądów i umiejętność zainteresowania uczestników. Grupy robocze były różne dla każdej z części programu. Każdemu zespołowi przewodniczył zawsze jeden z uczestników, który zdawał relację z jego prac. W wypadku niektórych grup roboczych ostateczne tematy dyskusji nie zostały przygotowane wcześniej – czekano na wyniki pierwszych dyskusji i pozwolono uczestnikom decydować, jaki temat chcą omówić.

Praca OBESSU koncentruje się głównie na promowaniu aktywnego uczestnictwa i praktykowaniu obywatelstwa europejskiego

Ogólnym celem OBESSU jest uczynienie uczniów aktywnymi obywatelami europejskimi. Na każdym seminarium podkreślamy znaczenie współpracy na szczeblu europejskim w tej kwestii. Przedstawiamy instytucje europejskie oraz najważniejsze dokumenty Komisji Europejskiej i Rady Europy, a poprzez naszą codzienną pracę staramy się wpływać na te instytucje i udzielać głosu uczniom.

Pracę swoją oparliśmy na założeniu, że poprzez aktywne uczestnictwo w życiu szkolnym uczniowie stają się aktywnymi obywatelami. Chcemy wyrobić w nich umiejętność działania i mamy nadzieję, że będziemy w stanie ich do tego zmobilizować. Aktywna postawa uczestników nie tylko pomaga zaplanować program konferencji i podnosi jego jakość, ale również stanowi część idei uczestnictwa obywatela w społeczeństwie. Dla powodzenia projektu ważne jest, aby młodzież czuła, że jej zaangażowanie jest pożądane, przydatne i potrzebne. Czy tak się stanie? To zależy bardziej od wybranych metod edukacji, niż od treści. W wypadku projektu dotyczącego obywatelstwa europejskiego powinny być to metody zorientowane na uczestnictwo.

Oczywiście obywatelstwo nie tylko obejmuje znajomość instytucji europejskich i ich sposobów funkcjonowania. Według nas bardzo istotna jest też demokracja na poziomie szkolnym. Bo demokracji nie można uczyć w teorii, musi być praktykowana. Młodzi ludzie nie mogą głosować w prawdziwych (narodowych, regionalnych ani lokalnych) wyborach. Mechanizmów demokratycznych muszą nauczyć się więc w szkole. To pierwsza instytucja państwowa, z którą każdy z nas styka się w swoim życiu. Jeśli młodzi ludzie już w szkole nauczą się, że ich działania są mile widziane, a ich uczestnictwo pożądane, będą potem odgrywać aktywną rolę w społeczeństwie. Dlatego OBESSU pomaga budować struktury uczniowskie tam, gdzie jeszcze nie istnieją i wspiera swoich członków w walce o prawa uczniów i demokrację w szkole.

Jeśli chodzi o obywatelstwo europejskie, OBESSU i jego członkowie domagają się, aby każdy uczeń miał możliwość wyjazdu za granicę (na wymianę długo- lub krótkoterminową) co najmniej raz w ciągu nauki szkolnej. Poprzez wymianę i naukę języków obcych można stworzyć poczucie przynależności i tożsamości europejskiej. Chcielibyśmy, aby wiedza o Europie stała się główną częścią wszystkich przedmiotów szkolnych związanych ze społeczeństwem, historią, filozofią, itd. Próbowaliśmy poprzez współpracę z naszymi organizacjami członkowskimi pokazać, że Europa to coś więcej, niż tylko instytucje europejskie, wspólna waluta w ramach krajów członkowskich i wspólny europejski rynek. Pojęcie Europy funkcjonuje przecież w wielu aspektach życia i odgrywa ważną rolę dla naszej przyszłości.

Do przemyślenia

- Demokracji nie można kogoś nauczyć – trzeba się jej uczyć samemu, w praktyce
- Jakiego środowiska edukacyjnego potrzeba, aby możliwe było „nauczenie się demokracji”?
- W jaki sposób selekcjonować uczestników – jakie czynniki musisz wziąć pod uwagę?
- Praca z już istniejącymi strukturami
- Równowaga pomiędzy wiedzą i zrozumieniem a działaniem i rozwojem

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Letnia szkoła piłki nożnej****Open Fun Football Schools (Letnie Szkoły Piłki Nożnej)**

Organizacja Open Fun Football Schools (*Letnie Szkoły Piłki Nożnej*) rozpoczęła pracę w Macedonii w 2000 r. Celem szkół piłki nożnej, wspieranych przez Duński Związek Piłki Nożnej, jest wykorzystanie uczestnictwa w zajęciach sportowych jako narzędzia przekraczania barier etnicznych i społecznych oraz praca nad osiągnięciem lepszego porozumienia i demokratycznych stosunków pomiędzy różnymi grupami społeczeństwa. Od czasu swojego powstania w 1998 r. w Bośni-Hercegowinie organizacja rozrastała się i objęła swoim zasięgiem Macedonię, Serbię, Czarnogórę i Kosowo. Organizacja działa na kilku poziomach, współpracuje z dziećmi, młodzieżą, nauczycielami i pracownikami młodzieżowymi. Dotychczas w organizowanych przez nią zajęciach i szkoleniach uczestniczyło ponad 40000 osób.

www.openfunfootballschools.org.mk/

www.play-the-game.org/speeches/culture/football_schools.html

www.uefa.com/uefa/News/Kind=524288/newsId=11058.html

Letnie szkoły piłki nożnej są ważną częścią działalności organizacji. Są one jednak tylko jednym z elementów prowadzonego przez nią programu na rzecz przezwyciężania napięć społecznych w regionie w bardzo szczególnym kontekście powojennych konfliktów międzyetnicznych. Organizatorzy przedstawiają poniżej, w jaki sposób realizowana przez nich strategia pomaga rozwiązywać problemy lokalne.

Kontekst, w którym działają otwarte szkoły piłki nożnej, często nie jest podatny na współpracę. Niewiele szkół czy instytucji edukacyjnych reprezentuje otwarte podejście do kwestii etnicznych. Zarówno partie polityczne jak i kluby sportowe stosują pod tym względem segregację. Wielu młodych ludzi w regionie dorasta, nie znając swoich sąsiadów. Sytuacja taka w przyszłości może zrodzić wiele problemów. Trzeba więc znaleźć sposoby przezwyciężania podziałów etnicznych.

To jest właśnie zadanie otwartych szkół piłki nożnej. Prowadzony przez nas program postrzegamy jako:

- narzędzie zbliżenia do siebie nauczycieli, liderów, trenerów i dzieci o różnym pochodzeniu etnicznym i społecznym; dzięki którym można zbudować mosty ponad obecnymi podziałami i propagować jedność społeczną;
- projekt promujący demokratyczne zasady pedagogiczne, umożliwiający dzieciom doświadczanie koleżeństwa, współpracy, wzajemnego zrozumienia i podstawowych zasad sportowych – jednakowych dla wszystkich;
- sposób zdobywania nowych umiejętności dla setek wykwalifikowanych nauczycieli ze szkół podstawowych oraz trenerów z klubów sportowych, uczestniczących w naszym projekcie.

W sezonie 2001 zajęcia otwartych szkół piłki nożnej były prowadzone w ramach strategii regionalnej mającej na celu promowanie współpracy zarówno pomiędzy narodami jak i pomiędzy grupami ludności – zwykle nastawionymi do siebie antagonistycznie – w ramach jednego kraju. Dlatego ważne było, że wszystkie 10 seminariów dla instruktorów, liderów i trenerów obejmowało podobną liczbę uczestników z Bośni-Hercegowiny, Macedonii, Serbii i Czarnogóry, i było prowadzone równocześnie we wszystkich zaangażowanych krajach. Ponadto 45 szkół piłki nożnej prowadzonych przez nas realizowało koncepcję „miast bliźniaczych”. Pomysł ten polegał na tym, że szkołę muszą wspólnie zorganizować przynajmniej dwa kluby, które pochodzą z nastawionych do siebie wrogo miast i grup ludności.

W tym kontekście uważamy za warte podkreślenia, że udało nam się zrealizować 4 regionalne seminaria dla instruktorów, liderów i trenerów w Macedonii, w których brali udział uczestnicy ze wszystkich powyższych krajów, jak również 14 szkół piłki nożnej na obszarach objętych wojną/kryzysem. Wszystkie szkoły zostały zorganizowane zgodnie z wyznaczanymi przez nas zasadami społecznymi i multietnicznymi, chociaż nie zawsze było łatwo pozyskać do tej samej szkoły wystarczającą liczbę dzieci macedońskich i albańskich. Nasza koncepcja „miast bliźniaczych” doskonale sprawdziła się w Bośni i Hercegowinie oraz Czarnogórze.

Międzynarodowe letnie szkoły piłki nożnej są tygodniowymi programami skierowanymi do 8–14-latków. Dzieci bez względu na pochodzenie etniczne, społeczne lub zdolności koncentrują się na zabawie. Ale ich głównym zadaniem jest przewyższanie podziałów etnicznych.

Dzieci grają w tej samej drużynie bez względu na płeć, umiejętności lub jakiegokolwiek inne różnice. Ideą projektu jest maksyma, że „Udział powinien być zabawą dla wszystkich”. Gry i ćwiczenia są tak dobrane, aby umożliwić dzieciom odnoszenie wielu małych sukcesów. Przez tydzień uczestnicy żyją piłką nożną. Jednakże nie chodzi tu o selekcję i szkolenie utalentowanych zawodników, ale o dostarczenie bogatego i satysfakcjonującego doświadczenia. Zadaniem szkół piłki nożnej jest fizyczne i psychologiczne zmuszanie ludzi do przekraczania wielu niewidocznych linii frontu, które wciąż dzielą kraj.

Celem zajęć sportowych jest więc zbliżenie do siebie osób z różnych grup ludności, pomiędzy którymi panują antagonistyczne stosunki. A także praca z tymi osobami, której celem jest stworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań, dyskusji i świętowania sukcesów. Celem tych działań jest również budowanie zaufania oraz integracja uchodźców i mniejszości.

Do przemyślenia

- W jaki sposób zbliżyć do siebie grupy ludzi lub osoby, pomiędzy którymi komunikacja została zerwana?
- Jak przewyższać bariery między nimi?
- Selekcja uczestników
- Rozwijanie poczucia wspólnoty tam, gdzie przeważają różnice
- Jak stworzyć atmosferę równości

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Studia filozoficzne**

Centrum prowadzi pragmatyczne i naukowe studia poświęcone relacji pomiędzy wiedzą a ludźmi oraz związkowi pomiędzy ludźmi a przedmiotami/zjawiskami. Centrum tworzy grupa uczonych reprezentujących różne dziedziny wiedzy i różne wydziały uniwersyteckie. Oprócz działalności badawczej centrum prowadzi programy Bachelor of Arts (≈ licencjat w dziedzinie nauk humanistycznych) i Master of Philosophy (≈ magister filozofii) – Studia Filozoficzne w dziedzinie Wiedzy i Zainteresowań Ludzkich. Poprzez innowacyjne, oparte na realizacji projektów, podejście do nauczania i uczenia się, studenci zachęceni są do aktywnego angażowania się w otoczenie i próby zrozumienia świata, w którym żyją – społeczeństwa, jego podstaw społeczno-historycznych, instytucji i struktur.

The Centre for Knowledge Science and Society (Centrum Nauki Wiedzy i Studiów Społecznych)

University of Newcastle
Herschel Building
Newcastle upon Tyne
NE1 7RU Wielka Brytania

Tel: +44 191 222 7302
Faks: +44 191 222 7361
<http://www.phil.ncl.ac.uk/>

Kontakt: Profesor Milan Jaros

Hannah Perkins, studentka studiów licencjackich, w ramach projektu realizowanego przez siebie na ostatnim roku studiów analizuje pojęcia prawdy i wiedzy oraz ich odniesienia do czasu. Badając powyższe zagadnienia w kontekście edukacji, Hannah stawia następujące pytania: „W jaki sposób nauczyciel może przedstawiać prawdę?“, „W jaki sposób można nauczyć młodych ludzi myśleć?“ oraz „Po co w ogóle kształcimy ludzi?“ Proces uczenia się Hannah i jego wyniki odzwierciedlają etos obywatelstwa realizowany w procesie dydaktycznym i badawczym przez Centrum Nauki Wiedzy i Studiów Społecznych.

Podczas pracy nad projektem ewoluowały poglądy Hannah i rozwijał się jej sposób myślenia. Poniżej opowiada, jak struktura kursu i proces nauczania pomogły jej to osiągnąć.

W szkole nigdy nie kwestionowałam przedmiotów ani zjawisk. Ten kurs to zmienił. Teraz baczniej przyglądam się różnym rzeczom, takim jak teksty, i dostrzegam sprawy, które wcześniej nie przysłyby mi do głowy.

Ten kurs wspaniale pomaga sprecyzować własne zainteresowania. Są to z pewnością jedno z najbardziej dowolnych kursów, jakie kiedykolwiek zorganizowano – pod każdym względem. Możesz robić, co chcesz, zajmować się tym, co lubisz. Ponieważ pracy jest bardzo wiele, musisz znaleźć sobie temat, który naprawdę cię interesuje. Ja odkryłam, że chciałabym zająć się nauczaniem. Kurs ten oferuje ci wolność bycia, kim chcesz. Niektórzy uważają, że to trudne, ale tak naprawdę można na tym skorzystać. Rozmowa w cztery oczy z wykładowcą o mojej pracy była naprawdę inspirująca. Wspaniale było to, że ktoś był w stanie zaproponować mi temat, który mógłby mnie zainteresować i pomógł mi się na nim skupić. Na początku trochę się bałam, ale myślę, że zeszlóroczny projekt przygotował mnie do tego rodzaju zadania.

Jestem teraz o wiele bardziej skoncentrowana – rozważyłam tyle idei i aspektów. Ponadto, muszę być jedną z najbardziej zorganizowanych osób, jakie znam. Realizuję przecież duże projekty i mam ściśle określone terminy, muszę wszystko planować z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem. Ponadto, jak twierdzi wielu moich znajomych, prezentuję teraz bardzo racjonalne podejście do życia, dostrzegam „tę niewidzialną“ stronę zjawisk i potrafię logicznie myśleć. Udało mi się to osiągnąć w trakcie tego kursu. Myślę, że są to dobre cechy i że pomogą mi one w pracy nauczyciela.

Główną kwestią, którą chciałam poruszyć w swoim projekcie było pytanie, czy jest możliwe posiadanie ponadczasowej wiedzy i, w związku z tym, czy nauczyciel może prezentować prawdę, mimo że istnieje prawdopodobieństwo, że nie będzie ona uważana za prawdę w przyszłości. Do tych kwestii zastosowałam pojęcia zaczerpnięte od współczesnych myślicieli, takich jak Michel Foucault, odnoszące się do zmiany wiedzy w czasie. To doprowadziło mnie do postawienia następujących pytań: Po co kształcimy ludzi? Czy po to, aby byli niezależni i oryginalni? Czy może, po to by wypracować sobie narzędzie kontroli społecznej? Mam obecnie dość pesymistyczny pogląd na te kwestie. Myślę jednak, że jeżeli wciąż zadają sobie te pytania, to byłabym dobrym „nowoczesnym“ nauczycielem. Myślę, że dzieci powinny umieć kwestionować i myśleć krytycznie.

Program studiów filozoficznych wykorzystuje pracę nad projektem jako narzędzie aktywnego uczestnictwa. To zachęca studentów do przyjęcia odpowiedzialności za samych siebie i własny proces uczenia się oraz rozwijania umiejętności na rzecz aktywnego obywatelstwa.

Nasz program studiów filozoficznych przede wszystkim zajmuje się tym, w jaki sposób myśleć oraz jak selekcjonować ogromne ilości informacji, z którymi stykamy się na co dzień, a także tym w jaki sposób tworzyć racjonalną podstawę własnej tożsamości. Do odpowiedzi na te pytania dochodzimy poprzez analizę najbardziej spektakularnych osiągnięć ludzkiego umysłu. Zdobywana wiedza nie jest oderwana od rzeczywistości, ale przedstawiana w kontekście praktyk kulturowych. Podejście takie, w połączeniu z formą pracy opartą na realizacji projektów, ma na celu rozwinięcie u studentów umiejętności komunikowania się z innymi oraz oddzielania wiedzy od opinii.

W ciągu trzech lat nauki studenci stopniowo uzyskują coraz większą swobodę i odpowiedzialność za swój proces uczenia się. Zanim nadejdzie ostatni rok realizują duży projekt, który umożliwia im zintegrowanie wiedzy teoretycznej z własnymi przekonaniami oraz sytuacjami dnia codziennego. Jest to kluczowa umiejętność niezbędna z punktu widzenia aktywnego obywatelstwa. Charakter procesu nauczania oparty na indywidualnych projektach pomaga rozwinąć umiejętność kierowania własnym działaniem i daje poczucie odpowiedzialności. Natomiast kurs jako całość rozwija ogólne umiejętności, takie jak zdolność logicznego i racjonalnego myślenia, przetwarzania oraz łączenia informacji. Praca nad projektem mobilizuje też do tego, by być oryginalnym i pomysłowym, czyli niweluje ograniczenia wynikające z poglądów i opinii wykładowcy. Pomaga również w zdobyciu wiedzy nt. władzy oraz struktur instytucjonalnych.

Praca nad projektem umożliwia wykładowcy skupienie się na studencie, jego specyficznych potrzebach i zainteresowaniach. To pozwala na elastyczność nie tylko w doborze tematów studiów, ale również stosowanych stylów nauczania. Co ważne, chociaż duża część pracy odbywa się na poziomie indywidualnym, studentów zachęca się do przedstawiania swoich pomysłów innym. Odbywa się to nieoficjalnie w grupach seminaryjnych oraz podczas oficjalnych prezentacji. Dzięki temu studenci uczą się, jak przedstawiać własne poglądy.

Do przemyślenia

- W jaki sposób możesz zachęcić do „kwestionowania” wiedzy?
- Jak zmobilizować młodych ludzi do kwestionowania swojego środowiska i informacji, które do nich docierają?
- Stopniowe budowanie odpowiedzialności
- Przyjmowanie odpowiedzialności i podejmowanie decyzji
- Wyrażanie pomysłów i ich ewoluowanie
- W jaki sposób możesz pomóc ludziom osadzić ich działania w szerszym kontekście?
- Równowaga pomiędzy informacjami lub wiedzą, a możliwościami i umiejętnościami
- Rozwijanie wartości na bazie zdobytej wiedzy

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Klub wymiany europejskiej****Francas + Nancy**

Francas + Nancy jest stowarzyszeniem zajmującym się organizacją działań edukacyjnych skierowanych do młodzieży i wspólnot, działającym w biedniejszych dzielnicach Nancy. Stowarzyszenie organizuje głównie zajęcia rekreacyjne oraz edukacyjne. Jest częścią większej organizacji o zasięgu krajowym. W Nancy na rzecz stowarzyszenia pracuje 7 osób personelu i kilkunastu ochotników. Klub wymiany współpracował z Rencontres Franco-Roumaines, niewielką organizacją ochotniczą zajmującą się promocją współpracy pomiędzy Francją a Rumunią oraz kilkoma szkołami w Galati, w Rumunii.

11, rue Laurent Bonnevey
54 100 Nancy
Francja

Tel: +33 3 83 96 15 80
Faks: +33 3 83 98 69 14

Klub wymiany europejskiej powstał na bazie projektów wymiany oraz współpracy, która rozpoczęła się w 1997 r. Do dziś zrealizowane zostały trzy projekty oraz różnorodne zajęcia obejmujące wspólnoty lokalne w Nancy i Galati. Realizacja projektów była również okazją do szkolenia animatorów młodzieżowych*. Celem pracy było stworzenie młodym ludziom o mniejszych szansach możliwości zaangażowania się w zajęcia kulturalne i wprowadzenie ich w tematykę europejską.

Edukacja na rzecz obywatelstwa europejskiego pojawiła się wyraźnie w działaniach klubu i jest nadal bardzo widoczna w pracach tej organizacji, pomimo, że nie została przez nią wyraźnie określona jako cel.

Projekt bowiem rozwinął się w wielu kierunkach, których nie przewidywano na początku. Najłatwiej to zrozumieć, śledząc cały proces.

Pomysł współpracy zrodził się w czasie nieformalnej dyskusji pomiędzy dwiema osobami. Zdarzyło się to w chwili, gdy organizacja Francas + Nancy starała się rozpocząć działalność międzykulturową, a w szkole w Galati istniał już od pewnego czasu klub francuski poszukujący nowych możliwości nauki języka francuskiego i poznawania kultury francuskiej.

Rozpoczęła się korespondencja pomiędzy młodymi ludźmi. Pomysł wymiany zrodził się przede wszystkim z potrzeby spotkania się korespondencyjnych przyjaciół.

Z powodu ograniczonych możliwości finansowych pierwszy etap wymiany miał odbyć się w Rumunii. W następnym roku planowano wizytę we Francji.

Faza planowania obejmowała poznawanie kraju partnera – historii, kultury i sytuacji społecznej. Zadaniem strony francuskiej było m.in. przezwyciężenie obaw rodziców, którzy mieli wysłać dzieci do kraju w wielu wypadkach mylonego z byłą Jugosławią, a więc utożsamianego z wojną.

Po wizycie, która obejmowała czas spędzony u rodzin-gospodarzy oraz wspólne wycieczki na wieś i nad morze, młodzież francuska zorganizowała wystawę podsumowującą wrażenia z wizyty i dziennik zawierający refleksje na temat spotkania.

Wtedy też zapadła decyzja o powstaniu Klubu wymiany europejskiej. Jego celem było aktywne wdrażanie praktycznych aspektów obywatelstwa europejskiego. W jaki sposób? Oczywiście poprzez organizację wymian i projektów młodzieżowych. Kierunek rozwoju organizacji oparty został na doświadczeniach zdobytych w czasie pierwszej wizyty.

Aby uczynić zadość interesom grupy francuskiej i spełnić wymagania sponsorów projektu, wymiana organizowana w 1999 r. miała jasno określony temat i wyraźny plan zajęć. Pracując z doświadczonymi profesjonalistami, młodzi ludzie mieli możliwość nauczenia się wielu technik medialnych i zastosowania ich w praktyce w czasie pracy w obu krajach i podczas wspólnych podróży. Wiele wysiłku włożono w znalezienie punktów odniesienia tych projektów do wspólnot lokalnych. Pomógł w tym fakt, że wizytatorzy mieszkali u rodzin swoich gospodarzy. Strona rumuńska zorganizowała miesięczny kurs, który był uzupełnieniem programu szkolenia trenerów. W zajęciach prowadzonych wspólnie przez ochotników francuskich i rumuńskich, uczestniczyło 120 dzieci i młodych ludzi. Z powodu bardzo ograniczonych funduszy, projekt skorzystał z pomocy samych uczestników i ich rodzin oraz zaangażował ich aktywnie w debatę społeczną.

Podczas wizyt omówiono kilka aspektów związanych z obywatelstwem europejskim:

- zdobywanie wiedzy o instytucjach europejskich i francuskich
- aktywny udział młodych ludzi w odkrywaniu nowego zastosowania mediów
- prezentacja zdobytej wiedzy własnej wspólnoty
- uwzględnienie środowiska w przygotowaniu i realizacji projektu
- geograficzna świadomość Europy budowana dzięki podróży drogą lądową

* franc. „animateur”. Słowo to oznacza zawód polegający na pracy z dziećmi lub młodymi ludźmi. Praca polega na organizacji zajęć rekreacyjnych i/lub edukacyjnych, w tym sportowych, plastycznych lub z zakresu rzemiosła.

Nie zawsze jest tak, jak się wam zdaje...

Mimo ogólnego sukcesu, program wymiany napotkał pewne istotne bariery, które należało przezwyciężyć. W efekcie doszło do rozwiązania współpracy z jednym z partnerów rumuńskich. U podstaw kłopotów legła różnica poglądów dotyczących motywacji do prowadzenia wymiany i jej celów. Zapoznanie się z opisem sytuacji może pozwolić zrozumieć czynniki, które należy mieć cały czas na uwadze podczas realizacji projektów.

Dla Francas + Nancy ważnym celem wymiany było utrzymanie otwartego charakteru uczestnictwa w projekcie oraz założenie, że o wyborze uczestników nie decydują względy finansowe. Dla Francuzów istotnie znaczenie w realizacji ich wizji obywatelstwa miało aktywne zaangażowanie młodych ludzi w edukacyjny charakter wymiany.

Z kolei dla jednego z partnerów rumuńskich cele te przyćmiło postrzeganie wymiany, jako atrakcyjnego wyjazdu na Zachód. Tendencję tę dodatkowo nasiliła sytuacja społeczno-polityczna i trudności, jakie Rumuni mieli wtedy z wyjazdem za granicę. Cele Francas + Nancy zostały przyjęte jako warunek konieczny wyjazdu, ale nie były zgodne z wartościami wyznawanymi przez partnera rumuńskiego. Odmienne pojmowanie celów wymiany doprowadziło do konfliktu w kwestii wyboru uczestników, a to w efekcie zniweczyło sukces partnerstwa.

W roku 2000 organizacja Francas + Nancy stanęła w obliczu reorganizacji, która zakończyła się w 2002 r. W tym okresie we współpracy z kilkoma organizacjami pozarządowymi, instytucjami i młodymi ludźmi z regionu zorganizowano interaktywną wystawę na temat euro i Europy. Stanowiła ona kontynuację działań promujących otwarcie regionu na Europę. Na jesieni 2002 r. Klub wymiany młodzieżowej wznowił działalność i wytyczył nowe perspektywy.

Do przemyślenia

- Czy twój pomysł uwzględnia potrzeby lub zainteresowania potencjalnych uczestników projektu? Czy stoi za tym coś więcej, niż osobista korzyść?
- Jeśli projekt rozwija się zgodnie z zainteresowaniami uczestników, zwiększają się szanse jego powodzenia. Pomyśl, w jaki sposób proste działania mogą pomóc w prowadzeniu większych i bardziej złożonych projektów.
- Jakie przeszkody możesz napotkać w realizacji swojego projektu? Jak duży wpływ będą miały nań czynniki zewnętrzne? Czy jesteś w stanie trzymać się tego, co jest ważne w twoim projekcie? Jeśli nie, to czy warto kontynuować działania?
- W jaki sposób możesz ocenić, co najbardziej motywuje uczestników do działania?
- Jak możesz zapewnić swojemu projektowi rozwój zgodny z potrzebami i zainteresowaniami jego uczestników?
- Wybór partnerów projektu – czy macie wspólne cele i etos? Czy ma to według ciebie znaczenie?

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

**Historia Europy
i obywatelstwa****Współczesne
konceptje
obywatelstwa****Możliwy rozwój
wydarzeń****Nasz schemat
pojęciowy****Współczesne
konceptje
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego****Proponowana
przez nas koncepcja
kształcenia na
rzecz obywatelstwa
europejskiego****Scenariusze
obywatelstwa
– przykłady
projektów****Projekt społecznej aktywizacji młodzieży**

Centrum Pomocy „Słonecznik” jest chorwacką organizacją pozarządową typu non profit, założoną w 1992 r. w odpowiedzi na psychologiczne i społeczne potrzeby wspólnot dotkniętych wojną. „Słonecznik” prowadzi programy w 6 regionach Chorwacji w okolicach takich miast jak: Zagrzeb, Varazdin, Pula, Knin, Topusko i Petrinja.

Organizacja ta działa na rzecz budowania demokracji, aktywizacji i uczestnictwa obywateli w życiu społecznym, rozwoju społeczności, wolontariatu i altruizmu, dzielenia się odpowiedzialnością, równych szans i zaangażowania w życie społeczne wszystkich ludzi bez względu na płeć, różnice religijne czy narodowe. Cele te realizuje poprzez różne projekty społeczne, których przykładem jest projekt społecznej aktywizacji młodzieży.

**Sucokret
– Centar za humanitarni rad**

Avenija Dubrovnik 10
10 000 Zagreb
Chorwacja

Tel: +385 1 6556 425
Faks: +385 1 6551 715
E-mail: Zagreb@suncokret.hr
<http://www.suncokret.hr>

Kontakt: Vesna Kajis

W roku 2001 czterech doświadczonych pracowników młodzieżowych zaprosiło 60 młodych ludzi w wieku 16-23 lata, w większości uczniów szkół średnich i studentów, do udziału w 9-miesięcznym kursie edukacji nieformalnej. Celem szkolenia było stworzenie zespołu dynamicznych i świadomych młodych obywateli, którzy wspólnie staliby się aktywnymi liderami młodzieżowymi/rówieśniczymi oraz dzieliliby się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi młodymi ludźmi. Celem projektu było: poznanie kwestii współzależności globalnej, rozwinięcie umiejętności przywódczych i pewności siebie, opracowanie i wdrożenie działań i projektów społecznych, które zaangażowałyby młodych ludzi w działania na rzecz własnych wspólnot oraz w kształtowanie procesów demokratycznych.

Przykładowe zajęcia – Budowanie społeczeństwa obywatelskiego**Cele zajęć:**

- sprawić, aby uczestnicy poznali niezbędne elementy społeczeństwa obywatelskiego
- zmusić uczestników do zastanowienia się nad barierami w tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego

Zajęcia:

Uczestnicy zostają podzieleni na podgrupy 4-6-osobowe. Na pierwszym etapie zajęć, każda grupa ma w ciągu 3 minut opracować idealną wspólnotę, opartą na elementach, które jej zdaniem stanowią podstawę „społeczeństwa obywatelskiego”. Gdy grupa zdecyduje już, jakie elementy powinny znaleźć się w jej modelu, przystępuje do tworzenia schematu wspólnoty. Grupa powinna omówić w swoim gronie takie aspekty jak: środowisko, populacja, ustrój, struktura wspólnoty, usługi itd. Pojęcia te powinny zostać uwzględnione w schemacie.

Następnie każda z podgrup przedstawia swoją koncepcję „wspólnoty” na forum.

Na kolejnym etapie następuje dokładniejsze omówienie i dyskusja dotycząca przedstawionego modelu.

Prowadzący powinni na forum grupy omówić kwestie:

- **dotyczące procesu zachodzącego podczas ćwiczenia:** Jakie wrażenia odniosłeś podczas wykonywania tego ćwiczenia? Jak wyglądał proces projektowania twojej wspólnoty? Czy miał on charakter demokratyczny? Dlaczego tak, dlaczego nie? Czy pojawiły się jakieś konflikty lub różnice zdań dotyczące tego, jak ma wyglądać struktura społeczeństwa? Jak zostały rozwiązane? Czy ktoś przyjął rolę lidera?
- **dotyczące charakteru tworzonej wspólnoty:** Kto będzie odpowiadał za utrzymanie porządku, sprawiedliwość i równość w twojej wspólnotce? Kto podejmuje decyzje? Czy wspólnoty miały jakieś cechy wspólne?
- **dotyczące związków z doświadczeniami osobistymi uczestników:** Czy wspólnota ta jest podobna do lub różna od wspólnoty, w której żyjesz? Jeśli tak, dlaczego? Jeśli nie, dlaczego?
- **dotyczące samego pojęcia społeczeństwa obywatelskiego:** Co stanowi przeszkodę dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego? Jakie są komponenty tego zjawiska? Co jest niezbędne dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego?

Prezentując to ćwiczenie muszę was ostrzec, cytując słowa prowadzącego: „Obawiam się, że ćwiczenie to jest jedynie niewielką częścią rocznego procesu kształcenia nieformalnego na rzecz pracy w ramach wolontariatu i zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego. Nie należy wiązać zbyt dużych nadziei z faktem, że zostało ono przeprowadzone.” Poniżej analizujemy, w jaki sposób i dlaczego ćwiczenie to było wykorzystywane przez grupę.

Ćwiczenie to stanowi jedynie niewielki element szkolenia grupy, która spotykała się co tydzień i uczestniczyła w programie składającym się z 20 warsztatów. Zajęcia koncentrowały się na komunikacji, rolach lidera rówieśniczego i facylitatora, technikach kreatywnych, wspólnym rozwiązywaniu problemów, prawach człowieka, uczestnictwie obywatelskim i planowaniu działań społecznych. To rozbudowane szkolenie stanowiło podstawę, na której młodzi ludzie zaprojektowali i przeprowadzili badania mające na celu określenie, co jest ważne dla ich wspólnot. Na bazie szkolenia młodzież wdrożyła także akcje społeczne i zrealizowała mikroprojekty.

Ćwiczenie, jak wszystkie zajęcia, oparte było na doświadczeniu i miało formę interaktywną, wykorzystywało wspólne doświadczenie, refleksję i dyskusję jako narzędzia uczenia się i wymiany opinii.

Jak dodaje prowadząca: Uznałam to ćwiczenie za użyteczne jako rozpoczęcie rozważań na temat roli młodych ludzi w społeczeństwie obywatelskim i rozwoju sektora obywatelskiego.

Wykorzystujemy to ćwiczenie, gdy:

- mamy do czynienia z młodymi ludźmi, którzy uznają marginalizację młodzieży za fakt i nie widzą dla siebie miejsca w społeczeństwie
- chcemy skonfrontować młodych ludzi z ich pasywną rolą w społeczeństwie
- mamy zamiar podnieść samoświadomość dotyczącą ich możliwości wprowadzania zmian
- motywujemy i zachęcamy do rozpoczęcia działań i planowania akcji społecznych

Najbardziej wartościowym, długofalowym rezultatem projektu było to, że 15 młodych ludzi, jego uczestników, poczuło się na tyle pewnie, że zostali oni liderami rówieśniczymi. Wraz z 4 doświadczonymi osobami spośród personelu powołali 8 nowych grup w 5 różnych miastach, dzieląc się nabytą wiedzą i doświadczeniem w ramach nowych 9-miesięcznych projektów. Był to ważny moment, który pomógł w roku 2002 rozszerzyć projekt „Słonecznik” na 3 nowe lokalizacje, wykorzystując „efekt kuli śnieżowej” w środowisku młodych ludzi uczących się nawzajem, jak stać się aktywnymi obywatelami w rozwijającym się społeczeństwie obywatelskim.

Do przemyślenia

- Realistyczne planowanie czasu
- Inwestycja w jednostkę – „efekt kuli śnieżowej”
- W jaki sposób wykorzystać to samo ćwiczenie w pracy z innymi ludźmi? W jaki sposób pracownicy sami mogą się do tego przygotować?
- Jak sprawić, by młodzi ludzie mogli szybko zastosować w praktyce nowo nabyte umiejętności i wiedzę?
- Utrzymanie tempa projektu w końcowej fazie
- Czy planowane przez ciebie zajęcia stanowią część uporządkowanej całości, która ma jakiś cel i rozwija się w konkretnym kierunku? Czy nie są one jedynie przypadkowym zbiorem?
- Czy twoje zajęcia mają otwarty charakter, tak aby mogły sprostać potrzebom uczestników i interesom wszystkich członków grupy?

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów

Historia Europy i obywatelstwa**Współczesne koncepcje obywatelstwa****Możliwy rozwój wydarzeń****Nasz schemat pojęciowy****Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego****Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów****Krok w stronę tolerancji****Youth Centre Izgrev (YCI)
– Centrum Młodzieżowe Izgrev**

Centrum Młodzieżowe Izgrev ma swoją siedzibę w Sofii. Jest ono prowadzone przez zespół pięciu wolontariuszy. Pomaga im trzydzieści osób, które zaangażowane były we wcześniejsze działania. Prace Centrum koncentrują się głównie w szkołach, gdzie wolontariusze prowadzą programy edukacyjne dotyczące takich kwestii, jak narkomania, choroby przenoszone drogą płciową i zapobieganie HIV/AIDS.

Adres: Sofia, 1164, h.c Lozenetz,
str. Kiril Vidinski 2 app.35, Bułgaria

Malina Edreva – malina_edreva@abv.bg

Elena Milanova – lenilaf@abv.bg

Gergana Berova – berovs81@yahoo.com

Daniela Furnadhieva – danielaf@dir.bg

Na przełomie lat 2001 i 2002 przez trzy miesiące prowadzony był program edukacyjny poświęcony zapobieganiu narkomanii i HIV/AIDS. Jego głównym celem było zmniejszenie wśród 15–18-letnich ludzi ryzyka narkomanii i chorób przenoszonych drogą płciową oraz zmierzenie się z problemem uprzedzeń. Równie ważny był zamiar przeszkolenia 30 młodych ludzi w charakterze edukatorów rówieśniczych i zapewnienie im pomocy w rozszerzeniu zasięgu prowadzonych przez nich programów.

Wstępne spotkanie motywacyjne i szkolenie zorganizowane zostało w hotelu, ponieważ miejsce to zapewniało atmosferę relaksu. Stworzenie jej było szczególnie ważne, ponieważ projekt zgromadził zróżnicowaną grupę młodych ludzi w różnym wieku, o różnych oczekiwaniach, pochodzących z pięciu szkół. Rozpoczęliśmy projekt od poznania stanu wiedzy uczestników oraz ich zainteresowań. Pomogło nam to wybrać sposób realizacji i zakres szkolenia. Zespół zmodyfikował swoje plany tak, aby pasowały do potrzeb grupy. Na pierwszym wspólnym spotkaniu przedstawiliśmy nasze centrum młodzieżowe, jego idee, cele oraz nasze oczekiwania wobec projektu „Krok w stronę tolerancji”. Po przeprowadzeniu kilku gier motywacyjnych i krótkim przedstawieniu członków grupy, wszystkich 30 uczestników podzielono na pięć mieszanych grup roboczych. Każda wybrała koordynatora zespołu, który reprezentował ją w czasie trwania projektu. Rozmowa na temat HIV/AIDS, dotycząca zarówno faktów, jak i aspektu emocjonalnego w kontekście globalnym, stanowiła podstawę ożywionej dyskusji w ramach grup roboczych.

Po tym spotkaniu, nastąpiły kolejne prowadzone co tydzień przez koordynatorów zespołów. Każda sesja składała się z prezentacji informacji, dyskusji i ćwiczenia integracyjnego. Skupialiśmy się na wielu tematach np: jak poznać wspólnotę młodzieżową, jak ocenić jej potrzeby, jak napisać propozycję projektu. Każdy zespół zaprezentował inne podejście – kwestionariusze, charakterystyki, tabele, materiały drukowane, gry. Pomogło to koordynatorom, którzy podjęli własne inicjatywy i każdy przygotował plan przyszłego projektu. Czuliśmy, że w tym czasie dorośli oni do powierzonych im ról.

Poziom uczestników zajęć również był bardzo zadowolający. Podczas spotkań przejawiali oni własną inicjatywę, starali się też poszerzyć krąg osób zainteresowanych projektem, nie tylko we własnych klasach, ale i szkołach oraz całej wspólnoty lokalnej. W czasie projektu uczestnicy włączyli się również w wydarzenia o pokrewnej tematyce prowadzone przez inne organizacje. 1 grudnia uczniowie wzięli aktywny udział w działaniach koalicji ANTY-AIDS. Wraz z Czerwonym Krzyżem rozpowszechniali oni informacje w klubach nocnych i na ulicach.

W dalszej części projektu miało miejsce najbardziej oczekiwane wydarzenie – szkolenie uczestników w hotelu. W tym celu centrum skorzystało z pomocy doświadczonych facylitatorów. Skupili oni uwagę uczestników na grach, muzyce i dyskusjach. Szkolenie obejmowało rozmowy dotyczące promocji zdrowia i edukacji w ogóle. Jednakże uczestnicy byli najbardziej zainteresowani tematem narkotyków, więc na tym skoncentrowaliśmy nasze wysiłki. Następnie omawialiśmy tematy tolerancji oraz ryzykownych zachowań. Uczestnicy wysłuchali wielu przykładów z życia codziennego. Przeprowadziliśmy osobną rozmowę na temat HIV/AIDS, po której nastąpiła ciekawa symulacja sytuacji. Młodzi ludzie zostali zaangażowani zarówno na poziomie faktów, jak i emocji.

Jednym z celów było zachęcenie młodych ludzi, aby zostali wolontariuszami Centrum Młodzieżowego Izgrev. I cel ów został zrealizowany.

Istotnym aspektem tego programu było opracowanie programu edukacji rówieśniczej. Jeden z organizatorów szczegółowo przedstawia, w jaki sposób i dlaczego edukacja rówieśnicza została włączona do programu Krok w stronę tolerancji.

W Bułgarii edukacja rówieśnicza nie jest nową metodą. Myślę, że jest to istotny sposób kształcenia młodych ludzi i angażowania ich w pracę społeczną, ponieważ zwiększa on świadomość problemów i zachęca do większej aktywności. Jednakże kształcenie liderów rówieśniczych nie jest łatwym procesem. Należy uwzględnić wiele czynników, takich jak sytuacja ekonomiczna kraju, różnice w mentalności zaangażowanych osób, ich wiek (dojrzewanie, to najbardziej wrażliwy okres w życiu człowieka i najlepszy dla edukatorów rówieśniczych), pochodzenie (w tym takie czynniki jak: religia i wychowanie przez rodzinę). Mam tu na myśli sytuację, w której stoisz przed grupą trzydziestu uczniów i musisz uwzględnić fakt, że bardzo różnią się oni od siebie, a jednocześnie znaleźć ich cechy wspólne. To zadanie było dla mnie najtrudniejsze.

Jest to przykład pochodzący z projektu, który odbył się w jednej ze szkół średnich w Sofii. Klasa składająca się z 21 uczniów, z którą pracowaliśmy, była uważana za najtrudniejszą w szkole.

Doświadczenie to przypomniało mi, że prowadząc zajęcia z uczniami i ucząc ich, jak być dobrymi liderami młodzieżowymi, należy pamiętać o kilku kwestiach:

- przygotuj zespół ludzi, którzy mają różne doświadczenia
- miej otwarty umysł, otwarty na uczniów
- mów w sposób swobodny i okazuj stosunek emocjonalny do poruszanych kwestii
- pomagaj w zrozumieniu, że każdy jest niepowtarzalny jako osoba i opinia każdego uczestnika jest dla ciebie bardzo ważna
- wykorzystaj różne metody odwołujące się do kreatywności uczniów i pozwalające na swobodną ekspresję, np. gry, poezja i rysunek
- stwórz atmosferę relaksu i przyjaźni
- motywuj i zachęcaj grupę do działania
- bądź gotów do odpowiedzi na różne pytania, często wprawiające w zakłopotanie
- zaakceptuj fakt, że być może nie więcej niż jedna lub dwie osoby będą gotowe do kontynuacji swoich działań po zakończeniu projektu
- kontynuuj pracę z zainteresowanymi ludźmi, włączaj ich w różne projekty i spotkania, udzielaj im informacji
- zrozum, że twój sposób postępowania z nimi będzie kształtował ich zachowanie, wyznawane przez nich wartości oraz to, w jaki sposób w przyszłości będą oni pracować z innymi.

Ponadto nie zapominaj, że młodzi liderzy rówieśniczy mogą ci podsunąć wiele nowych pomysłów, które okażą się ważne podczas pisania przez ciebie propozycji projektu lub przygotowywania innego materiału.

Do przemyślenia

- Co uważasz za ważne podczas planowania programu edukacji rówieśniczej?
- W jaki sposób można zrównoważyć rozwój umiejętności i postaw?
- Dlaczego robisz to, co robisz?
- Czy potrafisz być elastyczny i wrażliwy?
- W jaki sposób możesz wspierać innych w realizacji ich pomysłów?
- Jaką atmosferę pracy chcesz zapewnić i w jaki sposób?
- Ustalanie potrzeb i zainteresowań grupy

Historia Europy i obywatelstwa

Współczesne koncepcje obywatelstwa

Możliwy rozwój wydarzeń

Nasz schemat pojęciowy

Współczesne koncepcje kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Proponowana przez nas koncepcja kształcenia na rzecz obywatelstwa europejskiego

Scenariusze obywatelstwa – przykłady projektów